

মালেমদা লৈরিবা মী ত্ৰাই অমনা কৰিওৱা খৰা হায়নীই হায়বদি ওমদে, অদুনা লেমহৌৰিবা ত্ৰাইইনা হায়নীত্ৰাইদি অমত্ৰা লৈতে অদুৰু ডাঙবদি লেঙে।” - Robert Frost

এক্সন য়েংবীয়ু

— লেছা কোঞ্জোংবম
আটিষ্ট - লাইট-কেমেৰা-সাইড
টেগ- মে ৩, ২০২৩
ফিল্ম - এক্সন য়েংবীয়ু
দেহীদগী এৰোপ্লেনদু
ইফাল ইন্টৰনেসনল এয়ৰপোর্টতাত্ৰা
ইফালদা চেকশিন থৌৱাং লৌখংলি
মীফমসু চাউনা পাওথোক্ৰি
নিবফুং-নিবফুং গাউন মীপাইনে
খঙহৌদে থক-থক নিৰুপকা
লৈমা য়েংলিঙে খুনি কাৰে।
খঙহৌদে তাহৌদে হায়গনু, তাং অমুকসু তাং
মায়কৈ সলাই খঙদনা এক্সন ফিল্মনি
হৌবদগী হৌনা ইংলিস এক্সন ফিল্মনি
এ কে ৪৭... এম ১৬ মীচম ত্ৰা কাপলকপা
খঙত্ৰা মতাগুম য়ম কৈ মে থাৰি।
এক্সন ফিল্মনি হায়ৰিবা অসি...
দিৰেইটৰনা লাউখোংদনা ত্ৰাক্ৰি
তাত্ৰা তায়দনা মীচমদা কাপ্ৰক্ৰি
মশেন মবাইগী এক্সন ফিল্মনি
লেপত্ৰি ওসিসু এক্সন ফিল্ম...
নীংখিংলকই মীকুগুদা
মন্ত্ৰি দোলানম্ৰাগী দাইলোগ
শমুদা অমুক হাইজিন গাধীদা অমুক...
য়ান্না মানবা অমা লৈ... হায়দোক্ৰেই
খিঙে মানবা নভে হায়দোক্ৰেই...
য়ুদা অতাঙৰা মাৰুটি জীপসি থাৱক্ৰনি
মপু মনাই চপ মাইৰে
ফিল্ম অসি মে চলি... তৌৱক্ৰনি খৰা অদুৰু
এক্সন য়েংবীয়ু... লেঙ্গা থাৰেই।
দিৰেইটৰ... কট... ৰেল দন আটিষ্ট...।

মথৌ তাই

— বিশান লুৰাং
য়েৰুবা ওইদেই শৰুক
নুংশিনবা ওইবনা হেমা ফে
নুংশিনবা শেমগে হায়বদি
পূৰ্বেচল শেংগে হায়বদি
কল্পকপা মীহৌবা থাদোকপা তাই
কল্পক মীহৌবা থাদোক্ৰে হায়বদি
পূৰ্বেচল, ৰাখল চাউথোকপা মথৌ তাই
পূৰ্বেচল চাউগে হায়বদি
ওকচাও থোকপা, নাপাল থাদোকপা তাই
নাপাল থাদোক্ৰে হায়বদি
নোল্লকপা ত্ৰা মথৌ তাই
নোল্লকপা হেংগে, ওমগে হায়বদি
ইমা-ইপা, ইচিল-ইনাও মশক খঙৰা তাই
ইমা-ইপা মশক খঙগে হায়বদি
হৌৱকফম মশক খঙৰা তাই
ইচিল-ইনাও মশক খঙগে হায়বদি
নুংশিবা মশক খঙৰা তাই
নুংশিবা মশক খঙগে হায়বদি
মীনুংশি লৈবা মথৌ তাই
মীনুংশি লৈগে হায়বদি
এনা পামদবদু মীগাউদসু তৌদবা তাই।

শোয়নাইৰবদা

— ৰাজকুমারি মীনা
হিংচাবগী শ্ৰেয়ান লৌদুনা
অৰোনবা শক্তম অমদা
তৌহেবা তৌহেদবা থিদনা
অনীংবা অপায়া কয়া কয়া,
পাওথোক্ৰে, উনত্ৰে, তাহনত্ৰে।
ওহেঙো পাম্ৰামসু পাংবীয়েদা
কৰম্ম ৰাখলনো খঙদে নহাক্ৰে
ইকায়েবু ফাওদে, খঙবসু তৌদে।
থানীং থানীংবা থোঙথাং থাংজিল্লি।
নতৌসে উৰগা ইকায়েজৈ থাম্মোয়না
তাৰুদা মীংলু পিৱাং শিছবা ডাঙনি।
ত্ৰশেনা নীংবা ওইৱৰুবা নঙনা
ওইৱমদবা, থোঙমদবা যাই তাৰুদে।
শেগায়ৱিৰবা শক্তম, মচংগে কয়া থোঙা
চম্ৰা তইং-তইং লেজৰিবা শক্তমসিবু
শোয়নাইবা শোয়নাইবি ডাঙে ওইহনবিৰিবা
কৰম্ম থোঙহেংনো মসিবে, নহাক্ৰি
হায়হেঙাইসি নহাক্ৰে, শোয়নাইৰবা থাম্মোয়নি।

লান্নানবদা থাজবা

— গোপেশ্বৰ গুপ্তাথেনবা
ইমাগী লাইবক লেপকদবা থোংজোমগী লানফমদা
কোজা ৰাহেং-মতু থেংপা মাৰুবু চীদা শোপুদনা
থাঙবগী ঈছলদা য়েৰু-মায়ৰোং য়াখিবা
ইবুধৌ মীয়ায়বা মীত- লাল্লোয় অথৌবিশং
মায়থিবগী ফিৱাল মখোঙা ত্ৰাখি।
নীংবা কায়খিবা মীংকুপুগী লৈমায়দা
অৰেইবা য়াখিপ তানখি।
ওসিসু য়াকায়দ্রি;
চাং তাৱবা তাংলৌ অমদা
মীংকপ থোঞ্জিছবা তুমখুন তাজ্ৰি।
মৰোয়-মনাও ওইনা নিংশা হোনবা কয়াসু
মীং পাঙনা-পাঙনা ত্ৰুই;
হৌজিক-হৌজিক
নামুংবা লাইশোনগী থোঞ্জেলনা নাথোক্ৰি।
লামশিল্পকপা মীখুংনা হায়বা নাউশুৱদগী
মীংকপ থোক্ৰদবা নিংশা হেয়দ্রি।
তুমখুনগী মঙলান কায়নীংদবিশং
পোক্তবীনা লাপশক-শৰুপকা নাউশুৱ ঈশৌদা
শাংৱেং শাংনা উত্ৰপ-তাৰি।
এ কয়না খুং য়ানবিৰা
ইবুধৌগী ফম্পল’ মাঙসিদা
ইবুধৌবু উবা মীং পাঙদ্রি।
থৌজাল-মাই পীনহৈবনা খুং খঙুনা কৌশিল্লি ফাও
ফিগাও শাবগী থোঙকম শেমদ্রি।

ত্ৰুংগী মীৱোল কয়না
তিন থা-থা শীংনহৌগদবা
নমথীবা মনম অমগীদমক
পুমথৰোনগী থোঙ থাংজিনবা লেপত্ৰি।

নাচোম

— নিংখৌজম বিমোলা লৈমা
কৰিব হায়ৰগা শৈথানি
কৰিব হায়না ইৰগা
ওইহমীংই ফজবা শক্তম
ঐগী শেৰেংগী নাচোমসে।
খঙজদে ঐদি কৰিসু
হেজদে ঐহাতি ফোঙদেজিছবা
নোংমা কাংদনা থোকখিবা
নুংঙাইতবা যৌদোক ৰাথোকখিং।
কৰিব হায়নবু পাউদমসিগে
ওসি চম্ৰা ঐখোয়সে
হোৱোমা কৰি থোক্ৰনি
খঙমদে ঐগী ৰাখলসিনা।
হৰাও ঐমোমন মীনোৱা
চংখিবিদি মপাম লমদমদা
খঙহৌদনা মালেম ইমাগী
মত্ৰাম্ৰাজ য়াতথিৰশ্মী।
কৰিব হায়না পাউদমসিগে
নুংশিৰবা মপাৰি মমোম
অনিবু তেংথা নাওইবা নভনা
পলেম-পলৌ অনীনা।
চোংজখি মালেমদা মসিবু
কৰি মতৌনো মওংগে
মমোম ওইবীৰু কৌপদনা
তেংখাঙে ঈখেং পাঙ্ৰা চেল্লবা।

মালেম ইমাগী তম্পাত্ৰা
তাদুনা লৈরিবা মমোমবু
খঙদে কনাসু অসুগা থোক্ৰনি
নোংদম্মা নঙগী নোংদমখোলনি কৌ।

খম্বুবা মতম হেল্লে

— শ্ৰীকাংজম নন্দকুমাৰ
কনানসু হায়খিবা লৈতে
নখোয় লৈবা য়াৱেই হায়না
ফুৰপ ত্ৰিদাবা কয়না খুন্দা
লৈতাদুনা লৈরিবা লমদম অসিদা।
ওসিসু, হেংয়েংসু লৈখিগনি
য়েলহৌঙেদগী লৈৱৰুবা মতৌশাগী
পোথোক চাথোক কনা অমতৌ নভে
লৈমিৱাৰিবা ঐখোয় খুদিংমক্ৰনি।
লমদম অসিগী লৈহাওদগী
ফংলিবা খুদিংমক লৈমিৱাৰিবা
ঐখোয়না অৱৈ-লৈতা, তাথোক-তাশিন
তৌনদুনা য়োমা-য়েমা চামিন-থকমিমা লৈৱক্ৰি,
কনাগী কৰম্মা থৌইনশিন অমনা
অমবু থাজনদবগী অসুক শাংনা
মুক্ৰফিল্লিবা ইৱমদম অসিদা।
খুংশেমা থোক্ৰনবা নুংশিনদবা অসিনা
ইচিল-ইনাও ওইবগী ৰাখল কাউথোক্ৰদুনা
অমনা অমবু উৰাবা য়াদনবা
শিল্লিবা হে অথৌবা নহাক্ৰি
মঙলান শাগংপগী মঙং
নুংশি চামা লৈমিৱনবা হেমা ফৰেইত্ৰা।

ঙাওশিল্পবগা-ঙাওবগা

— এল বিমোলচান্দ
অঙাওবিশিঙী লৈবাজ্ঞা ডাওচননবৰিশং
থোঙজং চঙশিল্লি - ডাওজৰৱেই হায়ৰি
ঙাওৱবা পুলিসশিং ডাওনা মথৌ চিল্লি
অঙাওবা অঙম্ৰশিংগী য়াথং অকনবদি
পূণা ডাওমিৱাখি হায়ৰি।
হেমা ডাওশিল্পবিৰা দেহীগী অঙম্ৰশিং
নিংদোল পোন্নি, কৰিওপ্তা ডাওখিদিবা থোক্ৰনা
কৰিওপ্তা ৰাখল তাখিবা থোক্ৰনা
কেকু লোংলিসি - মথি ফোংলক্ৰনি
কৰম্মো- খল্লি-ময়াই চমত্ৰাজাংলা?
খঙনৈ - ডাওশিল্পবিৰা কুকিলেদ পীত্ৰসিৱা
হুম-মদুসু লাক্ৰা-ফানা ওঙম্ৰাই
শিখিত্ৰিক শিঙবা মীতৌশিং ইথক কাখিবসু য়াই
অচুপদা কান-কান্দুনা খৌশাৱক্ৰনি।
খল্লি-ঐখোয়বুদি ডাওনো ডাওশিল্পবিৰি
মীতৌদি মফুৰপ-মৰমদম নুংশিনবা ডাওচননৱে
হেমা তায়নৱক্ৰিওতা তংদু লৌতাহল্লসিৱা
খঙদে লাম্দসু লম্মা লৈতে-মৰৌশিংসু অঙকপনি
লাইশুনা খঙলিবা মখোয় ওইনা য়োঞ্জসিৱা?

পামজবা

— ইৱোম মাবি
শেলে লৈদে
চাক চাৱি
মুমা খল্লি
অপাৰুদা থাদে
ওৱাং নহালতগী নভে
এনা খঙলকপদগীনি
হদকসু মসিনি।
খুংঙাই অমনি মসি অশেংবসুনি
মী খুদিং অসুগা তৌসি
চাং য়েংবীয়ু
নুং-পান অনী নুংঙাইবনি।
ঐখোয় খুদিং ফৰদৌনি
অওনবা শোয়দনা লাক্ৰদৌনি
কৰপসনসু অসুম মুংচত্ৰনি
মীয়াম ঐখোয় শোয়মনি।
মগী কুকি হায়দুনা খঙত্ৰিদি
আদা চংলগা লাল্লি তৌদেগা হায়না।
এ কয়না খুং য়ানবিৰা
তমশিমদৌৱিজলাং?
এ কয়না খুং য়ানবিৰা
তমশিমদৌৱিজলাং?
আৱনবদি কুইদবনি
লামা ইৱদি ফেল ওইবনি,
আৱনবদি মতম পূম্বা লাল্লবনি
অচুহত্ৰনা মায় পাকপনি কাউগনি।

মতম মতমগী ৰাখল

মীতৌপা হেমা চঙশিল্পজুনা য়েলহৌমী
ওইৱিৰা লমদমসিগী মীওইশিংগী মশীংদগী হেমা
মশীং য়ামখংলকপদগী অপূনবা মণিপুৰগী মশজা
শীংনৱক্ৰিবা, অকয়বা ওইৱকপগী মতাদা ঐখোয়গী
মীয়াম হেমা নুংনাংবা পোক্ৰদে। মণিপুৰদা খুং
দাৱিবা য়েলহৌমী ওইৱিৰিসি কাঙলুপ অমখঙগী
মীওইনা নভে। য়েক সল্লাইচা ওইবা কাঙলুপ
কয়গী অপূনবা মশজা লমদম অসিগী য়েলহৌমী
শেমলকখি। কাঙলুপশিং অসি তোঙান তোঙান্না
লৈনৱবসু, ওল্লিঙেগী খুংহোং খুন্দাৱকপদগী
লৈমীৱৰুৱা ওইবনা নক্ৰবা মৰী লৈনৱকই। খৰা
হেমা মশীং য়ান্না অমদি লুচিৎনা লৈঙালকখিবিসি
য়েক সল্লাইচাশিংগী মনুংদা মীতৌ নংত্ৰেগা মীতৌ
হায়না খঙনবা অপূনবা অসিনা ওইৱকখি। মীতৌ
নংত্ৰেগা মীতৌ হায়বসিদি অথেঙদবা হায়নৱকপনি।

লমদম অসিগী খুংহোং খুন্দাৱকপা, শাগৈ সল্লাই
খায়েদোক্ৰা মগী মগী কাঙলুপ খায়দুনা
পাল্লকখিবগী অক্ৰুৱা ৱাৰী ৰাখোং, পুৱাৱিগী মৰি
লৈনবা অৰিবা লাইৱিক কয়া লৈৱি। ওল্লিঙে,
নিংখৌ কয়না পানখিবা মতমদা, শাগৈ-সল্লাইশিংগী
চপ চাবা মীকোক মীশিং খঙখিদি। অঙনবা
মতমগী মীকোক মীশিং পুথোকপসু অক্ৰবা ওইহনি।
অপীকপা কাঙলুপ কয়া অচৌবা কাঙলুপ্তা
তিনশিনখিবা, মণিপুৰগী ৰাম্ৰামদা লৈখিবা কয়া
লৈখি। ইন্দিয়া লৈবাক্ৰি অপূনবা ওইনা মীকোক
থিদুনা মীশিং লেপুৰা হোংনৱকপসু কুইত্ৰি।
ইন্দিয়ানা নীংত্ৰুৱা মত্ৰুং, চেং কুম্ৰীং
১৯৪৮ দা ইন্দিয়া সেন্স এন্ট শেল্লাগা কুম্ৰীং
১৯৫১দগী মীকোক থীবা হৌখি। মণিপুৰগী
ওইমদি য়ান্না ওল্লিঙে কুম্ৰীং ১৯০১ অসিদা
মীকোক থিদুনা লমদমসিদা চপ চাবা খুন্দা লৈতাবা
হৌৱকখিবা মীশিংগী মশীং লেপুনা থম্মা লৈৱে।
মণিপুৰগী মীশিং অসি মাঙলমচংতা থোকখিবা
লানগী যৌদোক, থেংখাং কয়ৱক থোকখিবা
লানদা মীশিং য়ান্না হুইখি। বশিঙ ৱাৱ, চহী
তৰেং খুন্তাকপা ১৮১৯-১৮২৬ অসিদা
লমদমসিগী মীওই কয়া হাংখিবা, ফন্দনা
পুথিবা কয়না লমদমসিগী মীশিং অমুক্ৰা
হেমা য়ামখিদি। কেপ্টেন ই.দব্লিউ দন গী
গেজেট্ৰিয়ৱ ওফ মণিপুৰ ১৮৮৬ কী
মত্ৰুংহেমা কুম্ৰীং ১৮৮১দা মণিপুৰগী
অপূনবা মীশিং অসি সপ্তমত্ৰুং ২, ১২, ২৫১
নি হায়না পল্লি। মসিগী মনুংদা তম্পাক্ৰি
মীতৌ নংত্ৰেগা মীতৌশিংগী মশীংদি ১, ২৪, ২৫৪
খঙনি, মীতৌ পাঙলগী মশীংনা ৪৮৮১,
নগাগী মশীংনা ৬৬, ০৪৬, কুকি ১০, ৪২৩
অদুগা অতৈ অতৈ মীশিং ৬৬৪৭ ওইখি।
মতম শাংনা মীকোক থীবগী থবক লৈখিদি।

চহী কুকী মত্ৰুং ১৯০১ দা অমুক মীকোক থীবা হৌখি।
য়েকক্ৰী মত্ৰুংহেমা লৈখিবিসি তম্পাক্ৰি
মীতৌ নংত্ৰেগা মীতৌশিংগী মশীং অসি ১, ৬৪, ৩২৫
ওইখি। মীতৌ পাঙলনা ৯, ৭২৭, নগাগী
মশীংনা ৫৯, ৬৭৪ দা হুইৱকখি, কুকী মীশিং
৪০, ১২৮ য়ৌৱকই। চহী ত্ৰাগী মত্ৰুংদা অমুক
মীকোক থীবি। কুম্ৰীং ১৯১১ গী মীকোক
থীবদা মণিপুৰ তম্পাক্ৰি মীতৌ নংত্ৰেগা মীতৌশিং
মশীং অসি ১, ৯০, ১১১ য়ৌৱকখি। চহী
ত্ৰাদা মীতৌশিং মশীং ২৫, ৭৮৬ হেনগংলি।
পাঙলগী মশীংনা ১৩, ৫৭০ অদুগা
নগাগী মশীংনা ৭৩, ৮৬৩ য়ৌৱকখি,
কুকী মীশিংনা ৫৩, ৮১৯ ওইখি।

অসুগা মথং মথং লেপুনা মীকোক
থীৱকপসি চেং কুম্ৰীং ১৯০১, ১৯৫১, ১৯৬১,
১৯৭১, ১৯৮১, ১৯৯১, ২০০১, ২০১১
চংখৰকখি। চহী ত্ৰা ত্ৰাগী ওইনা অমুক্ৰা
চহী কুন লৈৱগা লমদমসিগী মীকোক
থীৱকপগী ৱেকোৱ য়েংলকপদা চেং
কুম্ৰীং ১৮৮১ দা ৱেৱেৰা
কুকী মীশিং ১০, ৪২৩ ওইৱক্ৰা
অদু কুম্ৰীং ১৯০১ দা ২৯, ৭০৫
হেনগংলকখি। মথং মথং
লেপুনা হেনগংলকপদা কুম্ৰীং
১৯৫১ দা কুকি মশীং ৪০, ৩০৯
হেনগংলক্ৰা অপূনবা কুকি
মীশিং ৮০, ৪৩৭ যৌখি। মতম
অসিদা য়েলহৌমী ওইৱিৰা মীতৌ
অমদি নাগাগী মীশিংদি মীতৌ
কুম্ৰীং ১৯৫১ দা ৩, ৭৭, ১৯১
ওইখি। নাগাগী মশীংনা ১, ০৭, ৮৩৭
খঙনি।

চেং কুম্ৰীং ১৯৬১ গী মীকোক
থীবগী ৱেকোৱকী মত্ৰুংহেমা
লৈৱিৰিসি মীতৌগী
মশিং ৫, ০২, ৮০৮ ওইখি।
নাগাগী মশীংনা ১, ৪৩, ০৯২
মীতৌ পাঙলগী মশীংনা ৪৮, ৫৮৮নি
অদুগা কুকী মীশিংনা ১, ০৬, ০৪৬
ওইখি। কুম্ৰীং ২০১১
ফাওবদা মীকোক থীবগী
ৱেকোৱ ফ্ৰই। কুম্ৰীং
অসিদা মীতৌশিং মশীং ১২, ৮২, ২৯৬
ওইৱি, মীতৌ পাঙলগী মশীংনা
২, ৩৯, ৮৩৬, নাগাগী
মশীংনা ৬, ৩৫, ০৭০ অদুগা
কুকী মীশিংনা ৫, ১১, ৫৪৬
ওইববগী ফংলি। অপূনবা
মণিপুৰগী মীশিং অসি ২৮, ৫৫, ৭৯৪
ওই। চংখৰকপগী মত্ৰুংহেমা
মীকোক থীৱদগে ২০২১ গী
ৱেকোৱ অমা লৈফম থোকই।
হৌজিক মতৌশিং মশীং অসি
য়ান্না হেনগংতে
ওল্লিঙেগী মতমদদি মীতৌ
নুশী অমনা চয়াম পোৰুৱা
অদু হৌখিবা চহী খৰদগী
অঙাং য়ান্না শেমা
ওমলৌই হায়না খৰৱৰুপা
লোয়না ইন্দিয়গী ওইনা
ফেমিলি প্ৰামিগী অকনবা
ইহৌ লৈৱকপদা শৰুক
য়াৱবদগী মীশিং
য়াৱলকখিদি। হৌজিক
মৰম ময়াম অমনা
তম্পাক্ৰি মীতৌ/
মৌতৌ মীশিং অসি
নোংমা নোংমগী
হুইৱকখি। মীশিং
য়ান্না খুংকনবা
লুচিৎবা ওইবগী
চনবী অসি
লৈবনা লমদমসিগী
তম্পাক্ৰি মীতৌশিংগী
ফিচম লুবা
হেল্লকখি।

য়েলহৌমী ওইৱিৰা লমদম অসিগী
মীওইশিংগী ওইমসু মীশিং
য়ামদ্রি। মপাদগী চঙলকপা

মণিপুৰদা ডেমোগ্ৰাফিক ইমবেলেঞ্চ

মীচম মীয়ামশিংসু পূৰ্ণা খঙমিৱা চঙি। মীতৌপা মীশিং
হেল্লকপা অসিগী থিংহৌবা মথৌ তৰকই।
মহৈ শঙশিঙদা পুৱাৱিগী হৌৱক ৱাৱিশিং,
নিংখৌৱোলগী, লম্মীং ত্ৰুশিৎকী মৰমদা
পাৱশিং সেলেবসতা হাপুনা ত্ৰা অসি
ত্ৰুশিৎকী প্ৰাইভেং ফুলশিংগী সেলেবসশিং
অসি কুপ্ৰা য়েংশিনবা চুম্মী। মপাদগী
শেমলকপা সেলেবস ওইবনা, মণিপুৰগী
মৰমদা ৱাৱি মৰজা য়াওৱকপগী
ৰাথোক হেং হেং থোক্ৰিসি। লমদমসিগী
পুৱাৱিগী ৱাৱিশিং তমদবনা ওসিগী
নহাৱোলশিংনা ঐখোয় অসি কনানো,
কৰম্মা হৌৱকই হায়বা কুপ্ৰা খঙদে।
ঐখোয়গী য়েলহৌমীশিংগী মৰজা
লৈনবা মৰি খঙনৱক্ৰা অসি লাইৱিক
ওইনা সেলেবসতা য়াওৱগা তমদবা
অসিনা ওইৱকখি। মতাম অসিদা
ৰাফম অমখক হেমা মৰুওইনা
পল্লিগী মদুদি সোজিয়েত অমদি
প্ৰলপকী ফুলশিংগা মৰৈবাক্ৰি
মৰমদমগী ওইবা হিষ্ট্ৰি অসি
খঙনবা সেলেবসশিংদা মৰুওইনা
হায়না থেংনৱকই। অপীকপা
অঙাং ফাওবা মৰৈবাক্ৰি মৰমদমগী
ৰাখল চেলহল্লি। মখোয়গী ওইবা
মৰমদগী শৈথোবা ঠৌশিংগী
ষ্ট্ৰেট সোং, নেসেনেল সোং
নংত্ৰেগা নেলেং এছেম
অঙাওদগী অহল ফাওবা
হেজা শকপা শুম্মী। মৰৈবাক্ৰি
মৰমদম হায়বসিনা মাঙ
থাৱগা চেলি। মসি
তমজনীংঙাই ওই।

ময়াম্ৰাদি হৰাউ-নুংঙাইবগী,
চাকচা- হেজানবগী, য়ুম
শাবাবগী, যষ্ট পুজাগী কৌৱগা
য়েংবা কুইশ্মনি হায়না
য়ান্না লায়না মমল
লৈতনা লৌৱিৰা মতম
অসিগী শুম্মাং লীলা,
থোংজোম
পৰ্ব, পেনা
ফমশক ঠৌশ
অসিনা
অসিগী শিনফমদা
লৌৱিৰা
মীওইশিং
অসিগী
ঐখোয়না
তমজনীংঙাই
য়ান্না
লৈখি। শুম্মাং
লীলা
শাৱাজৰিবা
শিংনা
লীলা
হৌবা
মতমদা
“মীতৌ
লৈমা
ইমাগী
মিষ্ট্ৰে,
শোপ্ৰাসি”
হায়না
লাওৱগা
হৌৱি। শুম্মাং
খুদিং,
লীলা
শাৱফম
মফম
খুদিং
চেলগা
মৰমদম
মৰৈবাকপু
শৈথোজৰগা
শুম্মাং
লীলা
শাৱা
হৌৱি। অসুক
কুইমা
মখোয়না
লাওৱগা
লাকচৰিবা
কনাপ্ত্ৰা
মৰি
লৈনবা
একা
দেবমিজিগান,
বিচি
জোলাৱ
অমত্ৰা
গী
মফমপুগী
মদুং
হুইনা
শেইহৌ
অসি
নৈনৱগা
খঙনা
ডাঙবসু,
ইবসু
থেংনজদ্ৰি।
কৰম্মা
লমদম
অসিগী
অতৈ
পৰফেমিং
আৰ্টশিংদা
মৰৈবাক
মৰমদমবু
হাৱা
শৈথোৱগা
মহাক্ৰি
থৌৱৰ
মথা
চংখা
লৈৱিগে?
মতৌ
অসুগা,
থোংজোম
লা
লানগী
ৱাৱি
পৰিং
শক-শোপ্ৰা
থোংজোম
পৰ্ব
অসিগী
অহৌদা
“মণিপুৰ
সনা
লৈময়োন,
লাইনা
থাবা
লমদল্লি”
হায়না
হৌৱি। পেনা
ফমশক
ঠৌশেদসু
ঠৌশে
হেজা
শঙে।
তাইবং
শেমা
য়ুম,
খুবু
থোক্ৰি
লাইফাম,
তাকপী-
ত্ৰীৱকপা
ওজাশিং,
মৰমদমবু
শৈথোৱগা
শেইহৌ
ওইনা
মৰুগা
হৌৱি।
তৌবীৰুদি
আৰ্টফেমশিং
অদুগা
চাৱজবা
মওন্দা
মগী
মগী
শেইহৌ
শকচবনি।
অদুক
ওইৱকপ
মৰৈবাক
মৰমদম
শৈথোৱগা
হৌৱিৰা
অসি
য়ান্না
মৰুওই।
মাঙলমচংকী
অহল-
লমনিংগী
মফমদা
মৰৈবাকী
মৰমদম
শৈথোৱগা,
চাং-
তমগী,
য়েলহৌমীগী
অপূনৱগী
শক্তম
শাগংনবা
হৌংনবা
লৌৱকখিবা
থৌদাংবু
হাৱা
শৈথোৱবিসি
ঐখোয়না
খঙবা
চঙলি।

মণিপুৰদা ডেমোগ্ৰাফিক ইমবেলেঞ্চ
ওইৱকপগী থোক্ৰিবা অসি
কৰিৱগী ওইখিবনো?
ৰাফমসি
ত্ৰাইনা
লৌবা
চমলৌই
দৌৱি।
য়ান্না
কুপ্ৰামক
নংত্ৰেগাসু
খৰ
পৌৱপ্ৰা
খঙনবগী
দমক
লোংজম
মুনিম্ৰোনা
লাইৱিক
কয়া
নৈনৱগা
পুথোক্ৰিবা
“ডেমোগ্ৰাফিক
ইমবেলেঞ্চ
ইম
মণিপুৰ”
অসি
নৈনবদা
মত্ৰেঙ
য়ান্না
ওইৱি।
মসি
পাকশমা
হৌজিকী
মতম
অসিদা
মীপুৰ
খুদিং
মত্ৰেঙ
নৈনবা
ম্ৰাগনি।
মণিপুৰগী
শক্তম
হৌজিক
কৰি
ওইগদগে
হায়বা
লুনা
থোক্ৰি।
য়েলহৌমী
কনানো
অৰেগা
লৈফম
থোক্ৰি।
লৈমিৱবদি
হুই-হৌদেগাসু
নুংশিৰকই,
ইপা
ইপুগী
পাউশিং।
নুশিৰকই
হায়দুনা
য়ুদাংবনা
কৈ
নাইৱকপ,
লৌ
মপু
য়োনো
অলহনবগী
থবক্ৰি
অশিংবা
মগী
ৰানি
হায়ৰোই।
লৌ
মপু
য়োনো
তানবগী
থবক্ৰি
হৌজিক
লমদম
অসিদা
লাইনাং-
লাইশোন্দা,
ফিজেং-
চাকচা,
চনবীদা,
পুলি
মহীংনা
মাইকৈ
কনাদা
মায়োৱেৰি।
সেদুন্ড
ট্ৰাই
দিমাদ
তৌৱিৰা,
ইৱাৰ
লাইন
পমিট
চনহনবগী
ৰাফম
তাল্লজিগনি
য়েলহৌমী
কঙনবনি।
মসিদা
ঐখোয়
মশেলগী
মৰজা
অয়েংপা
পীৱিৰাশিং,
য়ানীংদবগী
ৰা
ডাঙলবিশিং
ৰাখল
খঙবা
চুম্মী।
হৌজিক্ৰি
ৰা
পংঙা
ডাঙৰা,
অখঙা
মীনা
ডাঙবদা
মগী
মৰৈ
য়েংখিৰকই
মতম
নংত্ৰে।
পুনশিৱবা,
অমত্ৰা
ওইনা
ৰাখল
তামিৱৰগা
তাল্লিবা,
পাল্লিবা
অদু
ফনবা
চঙশিনবতা
অচুগা
ওইগনি।
হায়জৰিবা
খৰসি
পাউতাক
পীজবা
নংচদে।
পংই
ইব,
পংহায়
হায়বসু
নভে।
থিছদনা
থবক্ৰা
ওহেল্লকপা
অদুনা
অচুগা
থোংথাং
ওইগনি।
থবক
পাথোকপদা,
অহান
অকোন
য়েংলগা
অমদি
মৰুওইবা
অদু
হাৱা
পায়খংলগদি
পুন্মক্ৰী
অফবা
ওইগনি।

কুকিংশিং মীশিং য়ান্না
হেনগংলকপা অসি য়ান্না
খুন্দো থিনিংঙাই ওই।
কৰম্মা
মতমদা
কুকিংশিং
মণিপুৰদা
চঙলকখিবা
কৰম্মা
মওন্দা
লৈৱাখিবা
হায়বগী
ৱাৱিদি
হিষ্ট্ৰিয়ান,
একা
দেবমিজিগানশিংনা
ময়ক।
বৃশিশিংনা
ইৱাৰ
লাইৱিকশিংনা
ময়ক
শেংনা
য়াওৱগা
লৈবা
ডাঙনি।
কুকিংশিংনা
মখোয়গী
ওইবা
অৱনবা
শেমজিনবা
পুৱাৱি
শেপ্ত
বা
হোংনবনি,
ওমসু
ওইহৌ।
মখোয়না
অচোপ-
অৰেপ্ত
হায়বা
অমা
লৈতে।
অফবা
ৰাখলসু
খঙদে।
অসি
ওইহৌ
খুন্দাংখিবা
থোকলকপা
কয়া
অসিগী
ডাকথোক্ৰা
হোংনবদা
মণিপুৰদা
ডেমোগ্ৰাফিক
ইমবেলেঞ্চ
ওইৱকপা
অসিগিদি

মহৈ শঙশিঙদা পুৱাৱিগী
হৌৱক ৱাৱিশিং,
নিংখৌৱোলগী,
লম্মীং
ত্ৰুশিৎকী
মৰমদা
পাৱশিং
সেলেবসতা
হাপুনা
ত্ৰা
অসি
ত্ৰুশিৎকী
প্ৰাইভেং
ফুলশিংগী
সেলেবসশিং
অসি
কুপ্ৰা
য়েংশিনবা
চুম্মী।
মপাদগী
শেমলকপা
সেলেবস
ওইবনা,
মণিপুৰগী
মৰমদা
ৱাৱি
মৰজা
য়াওৱকপগী
ৰাথোক
হেং
হেং
থোক্ৰিসি।
লমদমসিগী
পুৱাৱিগী
ৱাৱিশিং
তমদবনা
ওসিগী
নহাৱোলশিংনা
ঐখোয়
অসি
কনানো,
কৰম্মা
হৌৱকই
হায়বা
কুপ্ৰা
খঙদে।
ঐখোয়গী
য়েলহৌমীশিংগী
মৰজা
লৈনবা
মৰি
খঙনৱক্ৰা
অসি
লাইৱিক
ওইনা
সেলেবসতা
য়াওৱগা
তমদবা
অসিনা
ওইৱকখি।
মতাম
অসিদা
ৰাফম
অমখক
হেমা
মৰুওইনা
পল্লিগী
ম